

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне
та практичне значення результатів дисертації

ЮРІЯ КУРАЧА

«ПРОФЕСІЙНІ ЗАСАДИ ГІТАРНОЇ ТВОРЧОСТІ XVII – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТЬ У ПРОЄКЦІЯХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ СТИЛІВ»

на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»
із галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Публічну презентацію наукових результатів дисертації
проведено на спеціальному фаховому міжкафедральному засіданні
відділу аспірантури та докторантури
Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка,
що відбулось 18 червня 2025 року
(відповідно до Наказу № 207 від 11 червня 2025 р.)

ПРИСУТНІ (комісія у складі):

Віктор Камінський – **голова засідання**, проректор з наукової роботи; Любов Кияновська – **спеціальна експертка із вивчення дисертації**, гарантка освітньо-наукової програми; Наталія Посікіра-Омельчук – **заступниця голови засідання**, завідувачка відділу аспірантури та докторантури; Ярослав Олексів – **науковий керівник** здобувача; Зоряна Ластовецька-Соланська; Ірина Антонюк; Лілія Шевчук-Назар; Оксана Письменна; Божена Корчинська; Олена Кушнір; Наталія Завісько – **секретарка засідання**

СЛУХАЛИ: публічну презентацію наукових результатів дисертації здобувача ступеня доктора філософії Юрія Курача «Професійні засади гітарної творчості XVII – початку XXI століть у проєкціях індивідуальних стилів»; обговорення наукової новизни, теоретичного та практичного значення результатів дисертації.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Гітарне мистецтво – творчий феномен, в якому сконцентровано впливи розмаїтих історико-культурних тенденцій, від давніх традицій музикування до загальноєвропейських процесів професіоналізації творчості та, врешті, до трансформації у сучасних світових музично-виконавських процесах з увиразненням етноментальних та інших особливостей. У результаті, станом на перше двадцятиліття XXI століття сформувалася низка виконавсько-композиторських шкіл – європейських, латиноамериканських, азійських, що розвивають високий рівень гітарного

професіоналізму у швидкоплинному соціокультурному континуумі сьогодення.

Зважаючи на бюффонівську ідею «*Le style c'est l'homme même*» – **«стиль – це сама людина»**, що стала ключовою для представленого дослідження та яка перегукується із баченням В. Москаленком індивідуального стилю як діяльності, в описаному контексті провідну роль відіграє архетип гітариста як універсальної особистості «давидіанського» типу, що поєднує виконавську, композиторську та інші активності. Таким чином, процес професіоналізації гітарного мистецтва протягом XVII – початку XXI століть був зумовлений реалізацією множинних індивідуальних стилів музичної життєтворчості, тобто, певних *архетипних програм*, які у дискурсі представленого дослідження розуміємо глибинні універсальні колективного несвідомого – ментальні структури, що були концептуалізовані К. Г. Юнгом як первинні психоемоційні матриці, та проявляються у вигляді певних стабільних когнітивних установок і поведінкових моделей – «змістів колективного несвідомого», які формують «*pattern of behaviour*».

У цьому контексті варто акцентувати важливість аксіологічного підходу до психології творчості, у результаті чого здійснюється Вчинок, який є єдністю «ситуації, волі (мотивів) та ідеалу» (В. Роменець) та потребує надзусиль та енергії, є вищою, високоморальною формою душевної та духовної активності, спонтанієм творчим діянням, у процесі якого творяться моральні цінності.

Отож, процес професіоналізації гітарної творчості XVII–XXI століть позначений яскравими спалахами життєвих інсайтів провідних композиторів-виконавців-педагогів, розглядаємо крізь призму психології та антропології творчості, зокрема – «давидіанського» психотипу творчого мислення (О. Майчик), універсальної особистості (О. Коменда), теорії Вчинку (В. Роменець), ролі мистця у формуванні персонального стилю (С. Шип), *homo cognitio* у музичному мистецтві (Л. Шаповалова) та ін. У такому баченні *ролі особистості в еволюційному процесі* виходимо з того, що індивідуальні стилі життєтворчості визначних мистців, підпорядковані провідній закономірності людського буття, сформували цілісний і розмаїтий континуум гітарного мистецтва. Індивідуальні інсайти, які пасіонарним чином творять поступ всезагального, у психології творчості визначаються як «осаяння», що у процесі боротьби з обставинами, звичаями, шаблонами мислення загартовуються та підносяться до рівня Вчинку, в якому взаопереплітаються ситуація, воля (мотиви) та ідеал (В. Роменець).

Історична ретроспектива гітарної творчості демонструє великий ряд *життєвих інсайтів*, з-поміж яких вирізняємо особистості таких мистців, як Гаспар Санц, Фернандо Діонісіо, Агуадо Сора, Франсіско Таррега, Андрес Сеговія (Іспанія), Франческо Корбетта, Мауро Джуліані, Фердінандо Каруллі (Італія), Робер де Візе (Франція), Лео Брауер, Мануель Баруеко (Куба) та багатьох інших. Сподвижниками українського гітарного мистецтва стали його піонер Михайло Вербицький, а також представники сучасних гітарних шкіл: київської – Микола Михайленко, Тимур Іванніков, Марко Топчій, одеської – Анатолій Шевченко, львівської – Вікторія Сидоренко, харківської – Володимир Доценко та ін.

Таким чином, процес професіоналізації гітарного мистецтва значною мірою визначається архетипними програмами у життєтворчості «знакових»

особистостей, чий пасіонарний приклад продовжує формувати шляхи його еволюції до сьогодні. Цей факт зумовлює **актуальну потребу** дослідження природи та особливостей еволюції професійних засад гітарної творчості XVII – початку XXI століть крізь призму психолого-антропологічного підходу – у проєкціях *індивідуальних стилів життєтворчості*, яке сприятиме поглибленню розуміння та прогнозування процесів подальшого розвитку виконавсько-композиторських явищ у майбутньому.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане в аспірантурі Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка і відповідає темі № 8 «Соціопсихологічні проблеми музичної творчості та виконавства» перспективного тематичного плану науково-дослідної роботи Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка на 2020 – 2025 рр. Тему дисертації затверджено (протокол від 16 грудня 2021 року № 6) та уточнено Вченою радою Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка.

Формулювання наукового завдання дослідження. Наукове завдання дослідження полягає в обґрунтуванні основних етапів еволюції професійних засад гітарної творчості XVII – початку XXI століть як континуального феномену, створеного сукупністю індивідуальних стилів життєтворчості.

Мета дослідження – обґрунтувати концепцію еволюції професійних засад гітарної творчості XVII – початку XXI століть у проєкціях індивідуальних стилів.

Завдання дослідження: окреслити історіографію проблематики у царині гітарознавства; обґрунтувати концептуальні основи дослідження щодо ролі індивідуальних стилів життєтворчості у процесі формування професійних засад гітарного мистецтва XVII – початку XXI століть; укласти дефініції основних щодо основних концептів дослідження; сформулювати ключові засади професіоналізації гітарної творчості як життєтворчості; прослідкувати шляхи професіоналізації в аксіосфері гітарної творчості XVII–XIX століть; здійснити аналіз «знакових» проєкцій індивідуальних стилів у континуумі гітарного мистецтва XX – початку XXI століть; провести особисті інтерв'ю з представниками сфери гітарного мистецтва щодо актуального стану і перспектив розвитку гітарного професіоналізму; укласти перспективи професійних засад гітарної творчості у сучасну глобалізовану добу.

Об'єктом дослідження є процес еволюції професійного гітарного мистецтва XVII – початку XXI століть.

Предмет дослідження – прояви індивідуальних стилів життєтворчості як її архетипів у процесі формування професійних засад гітарного мистецтва XVII – початку XXI століть.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період формування і

розвитку професійного гітарного мистецтва – від XVII до початку XXI століть.

Методологічною основою дослідження обрано міждисциплінарний, комплексний, психолого-антропологічний та аксіологічний підходи: *міждисциплінарний підхід* застосовано задля увиразнення ключових концептуальних понять дослідження, пов'язаних зі стилістикою життєтворчості; *комплексний підхід* став основою для вивчення загального соціокультурного континууму гітарного мистецтва, що став простором для розвитку індивідуальних стильових програм; *психолого-антропологічний підхід* є засадничим в дослідженні специфіки творчої універсальної особистості, пов'язаної з «давидіанським» архетипом творчості, пасіонарним впливом та іншими сутнісними ознаками та при експлікації отриманих результатів у царину гітарознавства; *аксіологічний підхід* важливий для усвідомлення явищ гітарного мистецтва як ціннісних феноменів світової культури; значення ціннісної енергії у психології творчості «виводить» на феномен Вчинку (В. Роменець), який лежить в основі життєдіяльності «знакових» гітаристів.

При проведенні дослідження застосовано загальнонаукові й спеціальні методи, а саме: *системний* – при концептуалізації явища гітарного професіоналізму як цілісного, континуального феномену, а також при осмисленні музичної творчості як психолого-культурологічного феномену; *теоретико-аналітичний* – при дослідженні наукової ситуації стосовно концептуальних засад дослідження та їхньої проєкції на розвиток гітарного професіоналізму XVII – початку XXI століть; *музично-історичний* – при аналізі шляхів формування гітарного професіоналізму XVII – початку XXI століть; *біографічний з елементами герменевтичного* – при дослідженні життєтворчості «знакових» представників гітарного мистецтва XVII – початку XXI століть; *комплексного аналізу та музичної інтерпретації* – при дослідженні взірців гітарного репертуару; *компаративний* – при виявленні специфіки та диференціації індивідуальних стилів творчості; *інтерв'ювання* – при проведенні особистих інтерв'ю з українськими гітаристами; *типологічний* – при концептуалізації процесу еволюції професійних засад гітарної творчості XVII – початку XXI століть у проєкціях індивідуальних стилів життєтворчості.

Теоретична база дослідження складається із задекларованих нижче проблемних напрямків: сучасні світові концепції філософії творчості, започатковані «філософією життя» та іншими філософськими, психологічними, естетичними ідеями; концепції психології творчості, універсальної особистості в музичному мистецтві, «давидіанського» архетипу; музикознавчі концепції, що з різних позицій пояснюють феномен музичної творчості, стилю, інтерпретації; концепції виконавської школи; історія та теорія гітарного мистецтва; актуальна інформація з офіційних сайтів мистців, фахових журналів та інших джерел, предметом яких є гітарне мистецтво.

Джерельну базу дослідження становлять: біографічні сценарії провідних діячів гітарного мистецтва XVII – початку XXI століть як основа для формування індивідуальних стилів життєтворчості; твори гітарного репертуару та їх виконавська інтерпретація; матеріали особистих інтерв'ю з українськими

гітаристами, вихідцями з різних гітарних шкіл – Михайлом Вігулою (Ужгород – Львів – Угорщина), Максимом Тряновим (Харків), Іваном Косинцем (Одеса – Луцьк) щодо важливих проблем минулого, сучасності і майбутнього у гітарному мистецтві.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що в дисертації *вперше*:

- обґрунтовано концепцію еволюції професійних засад гітарної творчості XVII – початку XXI століть у проєкціях індивідуальних стилів життєтворчості, котра ґрунтується на тріаді «універсалізм – діалогізм – діяльнісність»;
- протрактовано розвиток гітарного професіоналізму як континуальний феномен, створений сукупністю індивідуальних стилів музичної життєтворчості, в якому увиразнено такі архетипні програми: «фундатор-універсал», «виконавець-композитор», «композитор-виконавець» та їхні варіанти;
- сформовано уявлення про роль пасіонарних особистостей у творенні «гітарного канону» як колективного результату індивідуальних інсайтів;
- екстрапольовано концепції психології творчості, універсальної особистості, «давидіанського» архетипу, життєтворчості та інші у царину гітарознавства, у результаті чого низку фактів і тенденцій з історії гітарного мистецтва та особисті сценарії життєтворчості розглянуті крізь призму психолого-антропологічного підходу;

уточнено:

- відомості про розвиток гітарного мистецтва XVII – початку XXI століть як основу для формування індивідуальних стилів життєтворчості;
- уявлення про взаємозв'язок різних видів діяльності в гітарному мистецтві у процесі його професійної еволюції;

набули подальшого розвитку:

- трактування понять «індивідуальний стиль», «життєтворчість», експлікованих у царині гітарознавства, «гітарна школа» та ін.;
- аналітичні дослідження гітарної музики XVII – початку XXI століть.

Теоретичне значення дослідження полягає: у можливості використання його основних положень і висновків у подальших дослідженнях різноманітних проблем гітарного мистецтва, у тому числі крізь призму музично-психологічного та антропологічного підходів; у важливості отриманих результатів для розвитку українського виконавського музикознавства та гітарознавства щодо цілісного бачення гітарного професіоналізму крізь призму індивідуального стилю життєтворчості.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання її результатів у курсах «Історія виконавського мистецтва», «Історія гітарного мистецтва», «Історія музичної культури», «Музична психологія» та ін.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням. Наукові результати, викладені у дисертації, становлять особисте

досягнення автора. Висновки та положення наукової новизни отримані самостійно. Усі наукові публікації є одноосібними.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, десяти підрозділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 260 позицій, із них 84 – зарубіжних видань, а також додатків. Обсяг основного тексту дисертації становить 173 сторінки, загальний обсяг – 245 сторінок.

Апробація результатів дослідження. Дисертація обговорювалася на спеціальних засіданнях відділу аспірантури та докторантури ЛНМА імені М. В. Лисенка з питань аспірантських звітів про виконання індивідуального плану наукової роботи здобувачів ступеня доктора філософії та у роботі 7-ми міжнародних наукових конференцій і форумів:

- 1) XX Міжнародна науково-практична конференція «Євроінтеграційні процеси в сучасній Україні: освітній і культурно-мистецький вимір» (м. Рівне, 21–22 листопада 2024 р.): доповідь «Українське гітарне виконавство у європейському соціокультурному просторі: тенденції та явища»;
- 2) I Міжнародна науково-практична конференція «Мистецтво, музично-педагогічна наука, освіта: історичний досвід та сучасні тенденції» (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2024 р.): доповідь «Сучасні тенденції у розвитку гітарного мистецтва»;
- 3) XIX Міжнародна науково-практична конференція «Українська та світова культура в умовах глобалізаційних викликів та війни» (м. Рівне, 16–17 листопада 2023 р.): доповідь «Персональні історії Вчинку у розвитку європейського гітарного мистецтва»;
- 4) Міжнародний науковий форум «Музикознавчий універсум молодих» (м. Львів, 1–2 березня 2022 р.): доповідь «Життєвий інсайт у гітарній творчості: погляд в історичну ретроспективу»;
- 5) VII Міжнародна науково-практична конференція «Topical issues of modern science, society and education» (м. Харків, 29–31 січня 2022 р.): доповідь «Авторська трансформація cante flamenco у творчості Франсіско Таррегі: дві ілюстрації»;
- 6) XVII Міжнародна науково-практична конференція «Стратегія розвитку світової і української культури: сучасні акценти та перспективи» (м. Рівне, 18–19 листопада 2021 р.): «Архетип творця виконавця у протогітарній творчості»;
- 7) XIV Міжнародна науково-практична конференція «Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX – XXI століть» (м. Дрогобич, 4 грудня 2020 року): доповідь «Пріоритети гітарної творчості Віталія Гудзія».

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача. Результати дослідження висвітлені у шести одноосібних наукових публікаціях, із них три статті – у фахових наукових виданнях, затверджених МОН України, одна стаття – у зарубіжному фаховому виданні та дві публікації – у збірниках наукових конференцій:

1. Курач Ю. Індивідуальний стиль музичної творчості як феномен життєтворення. *Наукові збірки Львівської національної музичної академії*

імені М. В. Лисенка. Львів, 2024. № 52. С. 21–26.

DOI : <https://doi.org/10.32782/2310-0583-2024-52-04>

URL : <http://journals.lnma.lviv.ua/index.php/naukovizbirky/article/view/814>

2. Курач Ю. Концептуальні засади українського гітарознавства: огляд досліджень перших десятиліть ХХІ століття. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Рівне, 2024. Вип. 49. С. 273–278.
DOI : <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.866>
URL : <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/866>
3. Курач Ю. Феномен гітарного професіоналізму: погляд крізь призму онтології і психології творчості. *Українська музика*. Львів, 2024. № 3–4 (50–51). С. 64–71.
DOI : <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2024-3-4-50-51-7>
URL : <http://journals.lnma.lviv.ua/index.php/ukrmuzyka/article/view/824>
4. Курач Ю. Індивідуальний стиль музичної життєтворчості у гітарному професіоналізмі: концептуалізація феномену. *Spheres of Culture*. Lublin, 2019. Vol. XX. S. 188–195.
URL : https://library.dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/sphere_2019_v_20-3.pdf
5. Курач Ю. Життєвий інсайт у гітарній творчості: погляд в історичну ретроспективу. *Міжнародний науковий форум «Музикознавчий універсум молодих», 1–2 березня 2022 року : протоколи засідань*. Львів, 2022. С. 31–32.
URL : <https://lnma.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/1%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98-2022.pdf>
6. Курач Ю. Авторська трансформація cante flamenco у творчості Франсіско Таррегі: дві ілюстрації. *The 7th International scientific and practical conference «Topical issues of modern science, society and education». January 29–31, 2022. Kharkiv, 2022*. С. 1283–1286.
URL : <https://sci-conf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-topical-issues-of-modern-science-society-and-education-29-31-yanvary-2022-goda-harkov-ukraina-arhiv/>

Характеристика особистості здобувача.

Курач Юрій Ярославович закінчив у 2005 році Львівську національну музичну академію імені М. В. Лисенка і отримав повну вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за спеціальністю «Музичне мистецтво» та отримав диплом спеціаліста 30.06.2005 р.

З 01.10.2021 зарахований у Львівську національну музичну академію імені М. В. Лисенка на підготовку поза аспірантурою за освітньо-науковою програмою доктора філософії (науковий керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри народних інструментів ЛНМА імені М.В.Лисенка Ярослав Олексів).

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою з правильним вживанням лінгвістичної та спеціальної термінології. Стиль викладених в дисертації матеріалів дослідження – науковий і відповідає вимогам стосовно написання наукових матеріалів.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Під час виконання дисертації здобувач дотримувався принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації.

УХВАЛЕНО:

1. Дисертація Юрія Курача «Професійні засади гітарної творчості XVII – початку XXI століть у проєкціях індивідуальних стилів», представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», є ґрунтовним, інноваційним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що містить наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Дисертація присвячена питанням розвитку гітарного мистецтва XVII – початку XXI століть.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті та обраній спеціальності 025 «Музичне мистецтво»; поставлені здобувачем завдання повністю розв'язано, основні положення дисертації мають наукову новизну.

Обсяг та структура дисертації відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на ступінь доктора філософії.

Результати дисертації пройшли апробацію на семи міжнародних науково-практичних конференціях, основні положення відображено у шести наукових публікаціях.

2. Викладене дозволяє дійти висновку, що дисертація Юрія Курача «Професійні засади гітарної творчості XVII – початку XXI століть у проєкціях індивідуальних стилів» містить теоретичну, практичну значущість, наукову новизну; її результати можуть бути запроваджені до науково-теоретичної та практичної сфери музичного мистецтва в Україні та за кордоном. Дисертація, подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам, передбаченим пунктами 10 та 11 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Юрія Курача «Професійні засади гітарної творчості XVII – початку XXI століть у проєкціях індивідуальних стилів» до публічного захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Дисертацію «Професійні засади гітарної творчості XVII – початку XXI століть у проєкціях індивідуальних стилів» було представлено на публічній презентації наукового дослідження, здійсненій здобувачем Юрієм Курачем в рамках проведення спеціального фахового міжкафедрального засідання відділу аспірантури та докторантури Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, а також обговорено і схвалено наукові результати дослідження спеціальною комісією засідання, визначеною наказом №207 від 11 червня 2025 р., що засвідчує даний **позитивний висновок** про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Голова спеціального фахового
міжкафедрального засідання
відділу аспірантури та докторантури
Львівської національної
музичної академії імені М.В. Лисенка,
проректор з наукової роботи,
заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри композиції,
Лауреат Національної премії
України імені Т. Шевченка

Висновок підготовлено 18 червня 2025 р.

Віктор КАМІНСЬКИЙ